

kötetét hasznos olvasmányként forgathassa.

P. SZATHMÁRY ISTVÁN

(*Helikon Kiadó, Budapest, 2006,*
206 oldal, 2990 Ft)

VALUCH TIBOR:

Hétköznapi élet Kádár János korában

Vajon meddig tart egy könyv élete, és meddig terjed a nosztalgia határa? Ez a két kérdés merült fel bennem Valuch Tibor kötetének olvasása során. Az első kérdés akkor válik fontossá, ha azon gondolkodunk, hogy e könyv mit mond majd húsz-harminc év múlva az akkori olvasóknak,

akik a Kádár-korszakot már csak papírról, csak forrásokból ismerik. Sőt, nem kell ennyire messzire menni, hiszen a ma egyetemem kezdő fiataljaink sem szereztek már saját élményeket a Kádár-korról. Vajon hogyan

lehet e korszakhoz hozzáférni úgy, hogy átadjuk tudásunkat azoknak, akik nem tapasztalták meg közvetlenül, hatásaiban viszont mindennap találkoznak vele? S innen származik ugyanennek a kérdésnek a másik fele is: hogyan lehet mindezt úgy megfogalmazni, hogy az elsősorban

tájékoztató irányú legyen, s ne váljék a nosztalgia érzelmi hullámaiba kapaszkodó könyvvé?

Mindezeket együtt kell végiggondolnunk, amikor a *Mindennap történelem* sorozat újabb kötetét vesszük szemügyre. Hiszen már az is némiképp meglepő lehet, hogy a francia sorozat magyarul megjelenő első két kötete (*Hétköznapi élet Napoleon korában*, *Hétköznapi élet a Napkirály korában*) mellett éppen a Kádár-korszak került terítékre elsőként a magyar történelemből, óhatatlanul azt sugalmazva, mintha Kádár János ugyanolyan nagy formátumú és jelentőségű államférfi lett volna, mint a másik két történelmi alak.

Valuch Tibor, a szovjet megszállás utáni „négy évtized” kiváló szakértője kemény fába vágta fejszéjét, mert az életmódtörténetnek általa

ban, de e korszakának különösen nem volt még eddig számottevő szakirodalma hazánkban, s ilyen előzmények után nehéz munka lehetett összeválogatni a kötet anyagát, mind a forrásokat, mind a képanyagot. A könyv sor-

ra veszi a hétköznapi élet különféle területeit, a munka világát, az otthoni környezetet, az öltözködés, a divat alakulását, s a kötet végén a politikának a mindennapi életet deformáló hatását.

A bevezetőben a szerző kiemeli, hogy a Kádár-kornak két jelentős

feladattal kellett szembenéznie: miként lehet a vesztes világháború után az országot gazdaságilag felzárkóztatni, és mindezzel összhangban elfogadtatni az ország lakosságával, hogy egy idegen hatalom katonailag megszállva tartja hazánkat. Megoldásként az a modernizációs program kínálkozott, amely az emberek hétköznapi életszínvonalának emelésével kívánta megtartani az ország stabilitását a szó mindenféle értelemben. A két világháború közötti évtizedekből öröklött életformák a 60-as évektől kezdtek átalakulni, és egyre inkább elterjedtek a modern technika vívmányai. A víz, a villany, a gáz, életünk alapvető komfort-hordozói általánossá váltak, az otthonok meglehetősen egyformára szabva, de mégis egyre nagyobb kényelmet biztosítottak a bennük lakóknak. A jól megválogatott képek visszatükrözik mindazt az örömet és bánatot, amely ebben a korszakban az emberek életét betöltötte. Nagy érdeme a könyvnek, hogy számos illusztrációt találunk, amelyeken a korabeli, a közvéleményt befolyásoló plakátok és más propagandaanyagok láthatók.

A sokrétű anyag összeválogatása és szerkesztése mindazonáltal több ellentmondást is rejt. Furcsa például – egyesekben akár rossz érzést is kelthet –, hogy a 156. és 157. oldalon egymással szembe néző képeken baloldalt a teli szájjal nevető Kádár és Hruscsov, jobboldalt a templom-

ból kilépő, idős koruk miatt már nehezen mozgó emberek láthatóak, a *Hít és vallásosság* fejezet illusztrációjaként. Természetesen nem lehet egyetlen könyvben átfogóan megjeleníteni egy korszakot, s e kötetben sem kapott megfelelő súlyt annak bemutatása, hogy a hatalmi gépezet, az ügynökhálózat, a „mindenkinek minden lépését megfigyeljük” rendszer miképpen tett lakatot az emberek szájára, vagy akár annak az élmenynek a felidézése, hogy milyen érzést váltott ki, amikor szovjet tisztek szálltak fel a budapesti metróra. Mindezen kifogásokkal együtt is egyértelmű, hogy Valuch Tibor kötete olyan alapmunka, amely nélkül ezután már nem lehet tárgyalni az 1960-as, 70-es, 80-as évek Magyarországának életmódtörténetét.

THIMÁR ATTILA

(*Corvina Kiadó, Budapest, 2006,*
192 oldal, 5990 Ft)

Híres képek – Képes hírek

MTI Fotó – 50 év képei

A hozzáértők hosszú évekig aggódva emlegették a fővárosi Naphegyen nyugvó kincseket. A szakemberek csak reménykedtek a ma már hivatalosan is nemzeti kincsnek nevezett fényképgyűjtemény sorsának jobbra